

Висновки. Політика ЄЄП поступово впроваджується. Створюються нові організаційно-економічні умови для розвитку країн учасників, поліпшення і спрощення співпраці представників бізнесу. Позитивними прикладами практичного впровадження політики ЄЄП є активна співпраця представництв підприємств Ростовської області в Луганській області, Представництво підприємств Луганської області в Ростовській області, Постійне Представництво Луганської області в м. Москві, які допомагають в реалізації соціально-економічного партнерства російських і українських товаровиробників, забезпечують необхідною інформацією підприємців відповідних регіонів двох держав, вивчають і аналізують ринки продукції, потреби покупців, організують зустрічі з потенційними клієнтами. Звичайно, згодом будуть усунені як адміністративні, так і організаційні проблеми форм співробітництва, адже, таке об'єднання є плацдармом для політичних зв'язків і поступового впровадження і розвитку політики Єдиного економічного простору.

Джерела та література:

1. Единое экономическое пространство : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ru.wikipedia.org/wiki/Единое_экономическое_пространство
2. Лозовский Р. Современный экономический словарь : [Электронный ресурс] / Р. Лозовский. – Режим доступа : <http://www.jobyou.ru/fin/4025.html>
3. Наумов И. Единое экономическое пространство : [Электронный ресурс] / И. Наумов. – Режим доступа : http://www.ng.ru/economics/2005-06-27/4_kiev.html
4. Петрук П. Б. Правові і митні аспекти розвитку прикордонних відносин в ринкових умовах / П. Б. Петрук // Гармонізація правових засад підприємництва : матеріали І Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Луганськ, 1-7 грудня 2010 р.). – Луганськ : Ноулідж, 2010. – Т. 2. – С. 202-206.
5. Про створення Єврорегіону "Донбас" та Статуту Єврорегіону "Донбас" : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.goldpages.com.ua/newsgr/desc/page_35/

Родіонов О.В.

УДК 338.112

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ АГРАРНОЇ ОСВІТИ, ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ

Постановка проблеми. Пріоритетність питання реформування та розвитку аграрної освіти в Україні визнана на державному рівні, що підтверджується приділенням значної уваги цьому питанню з боку уряду. Кабінетом міністрів України видано розпорядження від 6.04.2011 р. № 279-р «Про схвалення Концепції реформування і розвитку аграрної освіти та науки» (далі – Концепція), яким було прийнято зазначену Концепцію та доручено Міністерству аграрної політики та продовольства разом із заінтересованими центральними органами виконавчої влади та Національною академією аграрних наук розробити план заходів на 2011 – 2015 р.р. щодо реалізації Концепції. Зазначимо, що в місячний термін, цей план було розроблено та відповідним чином схвалено. Враховуючи горизонт планування, передбачений для реалізації Концепції, вона має стратегічний характер та в перспективі буде визначати політику держави в сфері аграрної освіти, зокрема, вищої. Враховуючи те, що у сучасних умовах, основним цільовим напрямком розвитку більшості освітніх систем – є якісні характеристики освітніх послуг та результатів функціонування системи вищої освіти, загалом, то актуальним визначається дослідження особливостей та процесів управління якістю аграрної освіти, як пріоритетного напрямку її реформування та розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання розвитку аграрної вищої освіти отримали в працях С.Г. Чигасова [1], Г.П. Педченко [2], П.М. Макаренка, Т.В. Попової [3], А.І. Блозви, Н.Т. Тверезовської [4] та у Державній цільовій програмі розвитку українського села на період до 2015 р. [5] Зауважимо, що такий напрямок розвитку та реформування аграрної вищої освіти, як управління її якістю, лишається малодослідженим. Таким чином, науково-практична проблема розробки конструктивного інструментарію, придатного до вирішення питання підвищення якості вищої аграрної освіти, відповідно до сучасних вимог розвитку АПК, – є актуальною та такою, що потребує вирішення.

Метою статті є наведення результатів дослідження особливостей та процесів управління якістю аграрної освіти, як пріоритетного напрямку її реформування та розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі розвитку, на рівні державного управління сформувалося усвідомлення, того, що функціонування аграрної освіти та науки не повною мірою відповідає соціально-економічним потребам суспільства, рівню розвитку виробництва та продовольчої безпеки держави.

Як наслідок, урядом визнається низка проблем, пов'язаних із підготовкою висококваліфікованих робітничих кадрів, фахівців з вищою аграрною освітою та впровадженням вітчизняних наукових розробок в АПК. Таким чином, цілком очевидним становиться факт того, що сучасний стан економіки України потребує створення нової системи інноваційного розвитку агропромислового сектору «аграрна освіта – аграрна наука – аграрне виробництво» і поглиблення співпраці центральних та місцевих органів виконавчої влади у вирішенні питань функціонування і розвитку аграрної освіти та науки.

Актуальність проблеми підвищення якості вищої аграрної освіти в Україні визначається в аналізованій Концепції, але не як окремий напрямок з певним рівнем пріоритетності, а як одне, з низки таких, що потребують вирішення. Поряд із проблематикою якості аграрної освіти, в Концепції окреслюються питання її результативності та ефективності використання кадрового та наукового потенціалу АПК. Вирішення зазначених проблем передбачає забезпечення конкурентоспроможності агропромислового сектору національної економіки та підвищення добробуту населення. На наш погляд слід погодитися з таким підходом, що пояснюється з його відповідністю із авторським тлумаченням вищої освіти (в межах інституційного підходу), якості вищої освіти та положеннями концепції позитивного впливу розвитку вищої освіти на економічне зростання та індивідуальний добробут населення.

Серед основних умов вирішення існуючих проблем, урядом визначено реформування аграрної освіти та науки із застосуванням інноваційних підходів. В їх основі полягає інтеграція академічної та університетської аграрної науки, досягнення якої передбачається за рахунок організаційної перебудови та реформування існуючої мережі аграрних ВНЗ та науково-дослідних установ Національної академії аграрних наук. Зазначені організаційні новації здебільшого спрямовані на реалізацію стратегії концентрації, яка передбачає створення регіональних навчальних науково-виробничих комплексів, які будуть відігравати роль регіональних навчально-наукових центрів агропромислового профілю. Заслуговує на увагу критерій, відповідно до якого буде здійснюватися інтеграція освітянських і наукових установ у такого роду центри. Основним критерієм інтеграції визначено географічну належність до регіонів зі схожими природно-кліматичними зонами.

В Концепції наведено досить широке коло шляхів розв'язання окреслених проблем. Не вдаючись до критики встановлених шляхів та напрямків реформування та розвитку вищої аграрної освіти, відмітимо, що вони здебільшого спрямовані на оптимізацію існуючої мережі аграрних ВНЗ, а також переліку напрямків підготовки і спеціальностей в них. Стосовно якості вищої аграрної освіти, на увагу заслуговує визначення потреби гармонізації існуючих стандартів освіти із європейськими, але на наш погляд, авторами Концепції застосовано дещо вузький підхід до цього процесу, так як об'єктом цієї гармонізації визначено терміни навчання та співвідношення аудиторного та позааудиторного навчального навантаження. В свою чергу, питання удосконалення практичної підготовки, вирішення якого пропонується здійснити за рахунок інтеграції аграрної освіти, науки та виробництва, а також створення диференційованої системи практичної підготовки, на наш погляд, має здебільшого декларативний характер. В Концепції не визначено жодних напрямків чи шляхів удосконалення кадрового забезпечення системи аграрної вищої освіти, модернізації та розширення її матеріально-технічної бази, інфраструктури.

На наш погляд, слід відмітити, що більшість з передбачуваних іо отримання результатів стосуються оптимізації мережі аграрних закладів та їх персоналу, тобто ПВС, а також підвищення ефективності державних видатків на аграрну освіту та науку. При цьому, очевидним є, що під оптимізацією розуміється скорочення видатків на утримання аграрних ВНЗ, а підвищення ефективності, здебільшого полягає в отриманні як мінімум тих же результатів при порівняно менших витратах.

У той же час, слід зауважити, що аналізована Концепція, значною мірою суперечить положенням Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року (далі – Цільова програма). По-перше, Цільова програма передбачає розширення мережі навчальних центрів та забезпеченням їх сучасною сільськогосподарською технікою. По-друге, в Цільовій програмі також визначено потребу оптимізації мережі аграрних ВНЗ та наукових установ, але не за природно-кліматичними зонами, яких в Україні декілька, а за галузево-територіальним принципом. Такого роду принцип є значно більш вдалий, так як галузевих напрямків підготовки в аграрних ВНЗ, в декілька разів більше у порівнянні із кількістю кліматичних зон в країні, не говорячи вже про кількість регіонів. По-третє, відповідно до Цільової програми, удосконалення системи післядипломної аграрної освіти, ґрунтується на посиленні мотивації підприємств до навчання своїх працівників, а також наданні фінансової та матеріально-технічної допомоги навчальним закладам, що здійснюють перепідготовку кадрів для АПК. В той час, як Концепцією, фактично передбачається замінити післядипломну вищу освіту, за аграрними напрямками підготовки, навчанням персоналу на виробництві, на якому використовуються інноваційні технології. По-четверте, Цільова програма передбачає не оптимізацію (фактично – скорочення) спеціальностей та напрямків підготовки в аграрних ВНЗ, а навпаки, їх розширення за рахунок розробки освітніх програм для працівників у сфері підприємництва, менеджменту, фінансів та бізнес-адміністрування з використанням системи підготовки і перепідготовки кадрів.

Говорячи про державні пріоритети та цілі, які визначені в Концепції та Цільовій програмі, на наш погляд, слід відмітити, що вони потребують удосконалення. При цьому, в основі цього удосконалення полягає імператив підвищення якості аграрної вищої освіти. Вища освіта та наука, які за своїм фундаментальним змістом є об'єктом прибуткових вкладень (при цьому, найбільш прибуткових), не потребують оптимізації у випадку, якщо їх результати відповідають критеріям високої якості. Цілком очевидним є те, що будь які видатки на якісну аграрну вищу освіту будуть прибутковими, і у випадку, якщо держава буде не в змозі задовільними усі потреби системи аграрної вищої освіти, до цього забезпечення приєднається приватний сектор, зокрема підприємницький. Важливим недоліком Концепції та Цільової програми – є також те, що в них не визначено державну політику в напрямку розвитку конкурентоспроможності аграрної вищої освіти на міжнародному ринку освітніх послуг. В умовах швидкого зростання світового ринку освітніх послуг, переважно за рахунок розширення споживацької бази в країнах Африки, Близького сходу та Південно-східної Азії, де АПК відіграє важливу роль в національних

економіках, скорочення аграрних ВНЗ є недоцільним, але лише за умови включення до конкурентної боротьби на світовому ринку послуг аграрної вищої освіти.

Висновок. Виходячи з вищевикладеного, пріоритетним напрямком розвитку та реформування системи аграрної вищої освіти в Україні, слід визначити підвищення якості. Виходячи з того, що якість вищої освіти розглядається у роботі як об'єкт управління, Концепція потребує удосконалення в частині обґрунтування інструментів державного управління системою аграрної вищої освіти, спрямованих на підвищення її якості.

Джерела та література:

1. Чигасов С. Г. Управління маркетингом освітніх послуг в організаціях навчально-курсової мережі АПК : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.01 „Економіка, організація і управління підприємствами” / С. Г. Чигасов. – К., 2003. – 20 с.
2. Педченко Г. П. Адаптація аграрних ВНЗ до підготовки спеціалістів сільського господарства у ринкових умовах : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.01 „Економіка, організація і управління підприємствами” / Г. П. Педченко. – К., 2003. – 20 с.
3. Макаренко П. М. Економічне відтворення аграрного виробництва в умовах ринку : монографія / П. М. Макаренко, Т. В. Попова. – Мелітополь : Люкс, 2011. – 348 с.
4. Блозва А. І. Розробка и позитивний вплив електронної бази даних сільськогосподарської продукції на якість навчального процесу у ВНЗ / А. І. Блозва, Н. Т. Тверезовська // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2010. – № 155/1. – С. 20-24.

Родіонова О.Ю.

УДК 658.8

ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. Термін «потенціал» у своєму етимологічному значенні походить від латинського слова «potentia» й означає «приховані можливості», які в господарській практиці завдяки праці можуть стати реальністю. У вітчизняній економічній літературі цей термін у широкому розумінні трактується як можливість, наявні сили, запаси, засоби, які можуть бути використані, або як рівень потужності у будь-якому відношенні, сукупність засобів, необхідних для чого-небудь. Тлумачний словник української мови також під цим терміном розуміє приховані здатності, сили для діяльності, що можуть виявитися за певних умов. Таким чином термін „потенціал” означає наявність прихованих можливостей, які ще не виявилися, або здатності діяти у відповідних сферах. Консалтингові технології дозволяють розвинути потенціал підприємств, у тому числі і маркетинговий. Потреба в консультантах обумовлена необхідністю оптимізації виробничих процесів, мінімізації витрат, підвищення іміджу і маркетингового потенціалу підприємств. звернення до консультантів сприяє впровадженню нових технологій, Наприклад, врахування сучасних складових потенціалу підприємств.

Аналіз останніх досліджень. Сьогодні маркетинг затребуваний у всіх сферах діяльності. Це обумовлюється низкою причин, таких як відсутність часу, на рішення проблем персоналом підприємства, недостатність досвіду в рішенні деяких проблем, відсутність відповідних технологій або кадрів і ін. використовуються і консалтингові технології в маркетингу, які найбільш активно консалтинг в Україні розвивається з дев'яностих років минулого сторіччя, поступово освоюючи всі сфери діяльності підприємства, у тому числі і маркетингову [1]. Однак у сучасних роботах і дослідженнях літературних джерел галузеві аспекти маркетингового потенціалу недостатньо досліджені, особливо в сферах, що стосуються підвищення потенціалу і маркетингового розвитку підприємств [1-5]. У зв'язку з цим виникає необхідність у дослідженні стану і тенденцій розвитку маркетингової діяльності для підвищення маркетингового потенціалу підприємств з метою розробки нових технологій у даній сфері.

Мета статті – наведення підходу до розвитку маркетингового потенціалу підприємств.

Основний матеріал. Сучасний розвиток підприємств вимагає дослідження і розвитку маркетингового потенціалу підприємств, як інструмента розвитку комерційних відносин учасників ринку. Серед складових маркетингового потенціалу, в сучасних умовах, доцільним є відокремлення екологічної складової. Все більше споживачів і інвесторів звертають увагу на розвиток екологічних характеристик, тому доцільними є дослідження в сфері екологічного маркетингу. Окремою сферою досліджень є екологічний менеджмент маркетингу, як складова управління маркетингового потенціалу.

Екологічний менеджмент-маркетинг – ініціативна частина загальної системи управління підприємством, спрямована на реалізацію його власних маркетингових, виробничих, комерційних та екологічних цілей і проектів, які збалансовують й враховують державні й ринкові вимоги для задоволення потреб споживача.

Сучасна конструкція індустріальної екосистеми недосконала: замість того, щоб рухатися по замкнутому колу подібно до циклів природних екосистем, рух товарів і послуг в основному лінійний. Продукція виготовляється, купується, використовується і викидається практично без обліку екологічної ефективності виробництва та наслідків її застосування. Традиційно поняття життєвого циклу на виробництві використовується з позиції життєвого циклу товару. ЖЦТ характеризується зміною обсягів продажу й одержуваного прибутку в часі, що графічно можна надати у вигляді кривої, форма якої нагадує дзвін. На цій кривій можна виділити чотири етапи: упровадження, ріст, зрілість і спад.